

COOPERAȚIA DE CONSUM. PRINCIPII ȘI VALORI ALE COOPERAȚIEI

*Vidu Bidilean, Ioan Crișan,
Editura Universitară, București, 2012*

Mihaela Pitea^[1]

Prof. univ. dr. ing. Vidu Bidilean este o personalitate cunoscută în domeniul economiei atât în România, cât și în străinătate și s-a remarcat ca autor al unui număr impresionant de publicații precum: tratate, lucrări, cursuri universitare, articole, comunicări și studii, materiale pentru uz didactic. A obținut mai multe distincții dintre care amintesc: Premiul „Nicolae Titulescu” al Academiei Române, Premiul „N. Densușianu” al Academiei Dacoromâne și Diplomă de Onoare a Asociației Naționale „Cultul Eroilor”.

Ec. dr. Ioan Crișan este o personalitate implicată în mod direct în domeniul economiei sociale prin faptul că este președintele CENTRO-COOP (Uniunea Națională a Cooperăției de Consum). A publicat mai multe cărți despre activitatea cooperăției.

În prefața cărții prof. univ. dr. Ioan Fruja precizează că lucrarea vine să completeze imaginea cooperăției de consum punctând faptul că aceasta continuă să se dezvolte în ciuda tuturor vicisitudinilor.

În nota introductivă, care apare în limba română, limba engleză și limba franceză, autorii subliniază ideea că mișcarea cooperatistă este specifică oricărei societăți pentru că susține economia acesteia.

Titlul cărții *Cooperăția de consum. Principii și valori ale cooperăției* atrage prin prisma faptului că în acest moment există finanțări în domeniul economiei sociale iar cooperăția este unul din pilonii importanți ai acestui sector.

Cartea a apărut la Editura Universitară București în anul 2012.

^[1] Sociolog, Centrul de Resurse în Economia Socială, Asociația Alternative Sociale, Șos. Nicolina nr. 24, Iași; Tel.: 0735840022; e-mail: mpitea@alternativesociale.ro.

Capitolul 1: Cooperația – parte integrantă a vieții economico-sociale

Autorii fac o scurtă prezentare a apariției cooperăției punctând contribuțiile celor trei precursori: Robert Owen din Anglia, Saint-Simon și Charles Fourier din Franța. De asemenea îi prezintă pe oamenii importanți din țară care au emis idei despre cooperăție.

În România noțiunea de cooperăție apare prima dată în Codul Comercial în 1887. Cea mai recentă definiție a cooperăției o găsim în Legea 1/21 februarie 2005^[1].

Autorii fac prezentări ale celor mai reprezentative organisme ale cooperăției. ACI reprezintă Alianța Cooperatistă Internațională și este o asociație neguvernamentală care apără interesele cooperativelor din lume. OIM reprezintă Organismul Internațional a Muncii care se preocupă de dezvoltarea cooperăției. Comunitatea Europeană a Cooperativelor de Consum – Euro Coop a fost creată în 1957 și în prezent are 25 milioane de membri.

Capitolul 2: Declarația de identitate cooperatistă a Alianței Cooperatiste Internaționale (AIC) – Manchester, 1995”

În anul 1844 fondatorii primei societăți cooperatiste au adoptat prima versiune a principiilor cooperatiste. Această declarație a urmărit respectarea a două principii respectiv, recunoașterea formelor tradiționale ale cooperăției și delimitarea cadrului de referință general. Punctul forte al acestei întâlniri a fost acela că cei prezenți au oferit o definiție a cooperăției.

În continuarea acestui capitol autorii fac o scurtă prezentare a celor șapte principii. Primul principiu este cel al *libertății* de asociere și constă în faptul că oamenii sunt liberi să devină membri cooperatori. Urmează principiul *controlului democratic al membrilor* și semnifică faptul că persoanele alese ca și reprezentanți răspund față de ceilalți membri. Principiul de bază este un om un vot. Fiecare membru trebuie să *participe economic* la buna desfășurare a activității cooperăției. *Autonomia și independența* reprezintă al patrulea principiu și se referă

^[1] Legea 1/21 februarie 2005 privind organizarea și funcționarea cooperăției.

la faptul că membrii își îndeplinesc propriul atribut de a fi autonomi. *Educarea, formarea și informarea* ajută la dezvoltarea cooperăției. Prin structurile locale, naționale și internaționale se produce *cooperarea între cooperative*. Ultimul principiu prezentat este cel al *preocupării pentru comunitate* care subliniază implicarea cooperativelor pentru a garanta membrilor lor bunuri și servicii.

Capitolul 3: Societățile cooperative: trecut, prezent și viitor. Comentarii și reflecții

Autorii prezintă cooperăția din secolul al XIX-lea din perspectiva inițiativei muncitorilor din Rochdale (Marea Britanie) care au creat o cooperăție de consum pentru a putea produce și utiliza produse proaspete. Inițiativa băncilor populare de tip Raiffeisen se axa pe ajutorul economic și social oferit membrilor cooperatori și nu pe câștig. Mai departe sunt prezentate pe scurt modelele cooperatiste din Belgia, Olanda, Italia, Elveția, Danemarca, Suedia, Spania, Portugalia, Rusia, SUA și Japonia. Secolul al XX-lea a reprezentat perioada în care acest sector s-a dezvoltat cel mai mult și și-a diversificat produsele și serviciile apelând la publicitate prin intermediul broșurilor, radioului sau prin programe de instruire.

Secolul al XXI-lea a însemnat un secol al transformărilor în ceea ce privește cooperăția. În Europa Centrală și de Est căderea economică a reprezentat sfârșitul cooperativelor existente. Autorii prezintă inițiativele cooperăției din Marea Britanie care încercau să remedieze această problemă prin: planul etic pentru combaterea sărăciei, programul de finanțare a Co-operativelor, programul de relansare a locurilor de muncă, programul pentru combaterea sărăciei din țările în curs de dezvoltare și susținerea cooperăției cu ajutorul Anului Internațional al Cooperăției – 2012.

Tot în acest capitol găsim informații despre experiența României în dezvoltarea cooperăției de consum punându-se accent pe perioada 1945-1989, etapa cea mai prolifică din istoria cooperăției. Sunt prezentate pe scurt sectoarele cooperăției din România. În ceea ce privește finanțarea cooperăției de consum din România autorii oferă detalii

despre sursele de finanțare și accentuează faptul că profitul obținut se alocă pentru creșterea investițiilor.

Dezvoltarea în România a mișcării cooperatiste a avut loc datorită faptului că servea scopurilor partidului comunist, lucru pozitiv care a făcut ca țara noastră să ocupe locul al patrulea în lume în ceea ce privește numărul total de membri cooperatori, în anul 1976. Pericolul pentru cooperatie îl constituia concurența, iar din acest motiv Congresul de la Manchester s-a axat pe faptul că este necesară o reînnoire și o asumare de noi angajamente.

Autorii prezintă mai departe în acest capitol prioritățile organizațiilor cooperatiste:

- *creșterea eficienței economico-sociale a întregii activități*: societățile cooperatiste trebuie să își gestioneze propriile resurse pentru a putea obține profit;

- *satisfacerea interesului membrilor*: membrii sunt proprietarii cooperativei lor și sunt implicați în toate activitățile cooperatiei;

- *acordare de atribuții*: membrii au putere și control asupra vieții lor;

- *repartizarea rațională a resurselor și dezvoltarea potențialului financiar*: pentru a supraviețui cooperativele trebuie să se gândească la posibilitatea unei colaborări cu societățile private sau cu guvernul pentru a obține finanțări;

- *gândirea strategică*: presupune a lua în calcul cum pot fi folosite în mod eficient avantajele de a fi membru cooperativ.

Mai departe sunt prezentate sfidările/oportunitățile viitorului. În acest sens, autorii argumentează că sunt două moduri de a gândi și acționa într-o mișcare cooperatistă respectiv, una care privește spre interior pentru a duce la creșterea eficienței economico-sociale și una care privește spre exterior pentru a atrage mai multe persoane în cooperatie.

Există cinci sfidări economico-sociale care se vor manifesta în viitor, iar pentru rezolvarea acestora societățile cooperative vor contribui prin faptul că au posibilitatea de a acoperi prin produse și servicii nevoile oamenilor din întreaga lume.

Ce trebuie reținut este faptul că mișcarea cooperatistă se axează pe promisiuni și va încerca mereu să se autodepășească, fiind cel mai dezvoltat model de la nivel mondial.

Capitolul 4: Contribuții actuale la dezvoltarea principiilor și valorilor cooperăției. Studii de caz

Acest capitol prezintă Cooperăția din Trento (Italia) care a elaborat o lucrare intitulată *Valori și principii ale cooperăției* în care este prezentată *Carta valorilor cooperăției din Trento*. Valorile actuale ale cooperăției sunt: *democrație cooperatistă, reciprocitate, egalitate, mutualitate și solidaritate, profit cooperativ și intergenerozitate, echitate, respect și încredere, merit, atenție față de ceilalți și modestie, intercooperare, pace, responsabilitate socială, dezvoltare sustenabilă, libertate, subsidiaritate, ajutor reciproc*.

Această carte are un limbaj accesibil și poate fi citită atât de membrii cooperatori dar și de publicul larg interesat să afle mai multe detalii despre cooperăție.

Autorii, prin cartea de față, prezintă cititorului pe scurt istoria cooperăției, „Declarația de identitate cooperatistă a ACI – Manchester, 1995”, mișcarea cooperatistă din secolele al XIX-lea, al XX-lea și al XXI-lea, cooperăția din România și valorile actuale ale acesteia. Ideile sunt utile și accesibile, însă nu sunt detaliate pentru o înțelegere comprehensivă a subiectului.